

Tal på Nobeldagen 2015 vid demonstrationen vid Tullhuset på Blasieholmen

- Nätverket Rädda Blasieholmen Stoppa Nobelbygget
- Christopher O`Regan

Flera hundra personer deltog och markerade sitt stöd för talarnas budskap

Tal av organisationer för kulturmiljö mm i separat dokument

Foto: Krister Nilsson/Skärgårdsbatar.se

Från Skärgårdsbåtarna vid kajen fick vi kraftfulla stödjande signaler kl. 12.15. Mäktigt!

Björn Tarras-Wahlberg talade för Nätverket Rädda Blasieholmen – Stoppa Nobelbygget

Välkommen alla ansvarfulla och ansvarstagande medborgare. TACK, stort tack för att ni alla har kommit hit idag.

Nobelbygget är inte bara förskräckligt – det är fasanfullt! Det är för att stoppa denna galenskap som vi alla träffas här idag.

Mitt namn är BTW, projektledare för Nätverket Bevara Blasieholmen. Och i samverkan med ett stort antal organisationer som är representerade här idag:

Samfundet S:t Erik, Svenska Byggnadsvårdsföreningen med 6.000 medlemmar, Skärgårdens Trafikantförening, Stockholms Sjögård med 100.000 medlemmar, Stockholmskyline, Norrmalms Hembygdsförening samt Förbundet för Ekoparken.

För att hålla er informerade om fortsättningen i denna fråga ber jag er sätta ert namn och epostadress i de block som tas runt. Samt snälla lägg en kollekt för våra annonskostnader och andra utgifter. Vi jobbar alla ideellt!

Ni är alla mycket välkomna. Och välkomna är också representanterna för de politiska partierna. Ni kommer att träffa dem alla efter detta välkomsttal. Här ser jag också välkända Stockholmare som Jan Malmsjö och professor Assar Lindbeck och många andra.

Vi har ALLA det gemensamt att vi älskar Stockholm - vår huvudstad.

Under mina 26 år som Generalsekreterare för den internationella organisationen World Taxpayers Associations, med föreningar i 60 länder, har jag besökt huvudstäder över hela världen. Jag har letat efter en stad vackrare än Stockholm. Men aldrig hittat någon som går upp mot Stockholms skönhet. Här går havet ända in i stadskärnan och dit kan man till och med nå med fartyg av alla storlekar.

Vi står nu framför det gamla Tullhuset från 1876 ritat av arkitekten till Drottningholms Slott Axel Fredrik Nyström. Det är häpnadsväckande att Stadsbyggnadsnämndens majoritet vill riva denna kulturskyddade byggnad och de två magasinerna från 1910 för att få plats med det gigantiska Nobelbygget som med sin höjd motsvarar en byggnad på 10 våningar.

Det just avslutade samrådet om Nobelbygget och dom bilder som offentliggjorts styrker de värsta farhågorna om en extrem byggnad till storlek och utseende. Ingreppet skulle bli totalt förödande för stadsbilden och den gamla stadskärnan.

Dessutom skymmer och skämmer Nobelhuset omgivningens vackra byggnader, vilket är särskilt illa för det statliga minnesmärket Nationalmuseum, som förminskas att se ut som ett annex till Nobelbygget.

Arkitekten David Chipperfield har kritiserats av kolleger i Europa för sin okänslighet att ta hänsyn till den omgivande miljön. Denna kritik får här sin förklaring.

Den tilltänkta stora och fyrkantiga glaslådan bryter upp den centrala stadens vackra möte med vattnet. När man kallar Stockholm för världens vackraste stad är det just detta man syftar på.

På Blasieholmen där Tullhuset idag står lades grunden för den svenska stormaktstiden och den svenska industrialiseringen. Här hade flottan sin hamn och här byggdes regalskeppet Vasa. Hamnen var viktig för vår industrialisering. Tullhuset var navet för handeln och vårt ökande välstånd. Nu tror man sig kunna bevara kulturarvet genom att flytta Tullhuset och bebygga hamnplan. Det är den öppna hamnplanen, som tillsammans med Tullhuset och magasinerna är kulturarvet. När dessa delar är överbyggda eller flyttade finns det inte mycket kvar av kulturarvet. Tullhuset kanske kan flyttas, men dess kulturhistoriska värde blir därmed minimerat till nästan ingenting.

Nere i Europa försöker man mödosamt återuppbygga sönderbombade städer. Hos oss skövlar man kulturbyggnader och miljöer – trots att de är skyddade enligt lag.

Den viktigaste frågan hänger i luften. Behövs verkligen ett Nobelbygge av detta slag? Nobelstiftelsens VD Lars Heikensten har nämligen klart uttalat (SvD 7/12/14) att "någon annan placering än Blasieholmen kommer inte på tal".

Detta uttalande visar tydligt att behoven inte föreligger för en ny Nobelbyggnad.

Man har ju redan idag fyra av Stockholms bästa och vackraste platser med Konserthuset för prisutdelningen, Stadshuset för nobelfesten, Nobelmuseum på Stortorget med Sveriges bästa turistläge samt kansliet centralt beläget i palatset på Sturegatan.

Den rätta platsen för Nobelbygget är i stället där forskningen bedrivs, kanske i den nya Vetenskapsstaden vid Haga. Där skulle byggnaden kunna bli den magnet för över 10.000 forskare som arbetar där - om man inte kan använda de stora penningbeloppen på något bättre sätt, exempelvis till forskning?

Så mina vänner...

Nobel är det starkaste varumärket för Sverige. Det är ovanligt att ett så litet land har ett så starkt varumärke. Därför är det av stor vikt för Sverige och för Nobelstiftelsen att namnet Nobel inte solkas och vanvårdas. Men det är just vad som nu pågår.

I Alfred Nobels testamente står att priset skall utgå till den som gjort mänskligheten största nytta.

Av oförklarliga skäl har Nobelstiftelsen sedan några år drivit på en process för att få en egen byggnad trots att man har de bästa lägen i Stockholm.

I sin iver att förverkliga det nya tillhålllet förvanskar man och friserar fakta med stöd från en tjänstemannakår på Stadsbyggnadskontoret som redan bestämt sig för att genomföra projektet innan folket och politikerna fått säga sitt.

Låt mig ge några exempel.

1. Enligt Alfred Nobels testamente får inte Nobelstiftelsen och dess medel ägna sig åt Byggnadsverksamhet. Detta kringgår man genom att bilda Nobelhuset AB och där tillsätta Susanne Lindh som VD, stadsbyggnadsdirektör i Stockholm fram till 2014. Säkerligen effektivt men opassande för en institution som Nobelstiftelsen som bör hålla hög moral och hålla allt som andas jävt långt utanför sina lokaler.

2. I förarbetena kallas Blasieholmsudden *en obebyggd tomt* när parken och området bakom Nationalmuseum i själv verket definieras som *Riksintrasse* och behövs för museets framtida utbyggnad. Beskrivningen av parken är avsiktligt missledande för att få politikerna att svälja paketet. Och tullhuset och de två magasinbyggnaderna är sedan årtionden tillbaka klassificerade som särskilt värdefulla från kulturhistorisk synpunkt – alltså ett väl etablerat faktum.

3. I Stadsbyggnadskontorets rapport över vårens samråd till Stadsbyggnadsnämndens ledamöter anges att *Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget till ett Nobel Center på Blasieholmen (sid 2)*.

Detta är en felaktig information och avsiktligt vilseledande. Vid mina kontakter med registratorn på Stadsbyggnadskontoret på försommaren meddelades att antalet registrerade inkomna samrådssvar uppgick till 833. Av dessa yrkade runt 95 procent avslag enligt Louise Heimler med ansvar för Nobelprojektet, dvs runt 800 av avgivna 833 svar sade nej.

Klart är att en överväldigande majoritet säger nej till Nobelbygget. Därför är kontorets uppgift i samrådsammansättningen häpnadsväckande och direkt vilseledande för nämndens ledamöter.

Riggad presskonferens

4. När det senaste förslaget till byggnad presenterades vid en presskonferens i Stadshuset i Stockholm var jag på plats. Arkitekten David Chipperfield var hitflugen från London. På plats var också Stadsbyggnadsnämndens ordförande Roger Mogert (S) och Nobelstiftelsens VD Lars Heikensten,.

Kan ni tänka er: Vid presskonferensens meddelades att inga frågor fick ställas öppet under presskonferensen, utan endast efter mötet till de tre nämnda herrarna. Anledningen var självfallet att man inte ville sätta ljuset på de besvärliga och negativa inslagen i Nobelbygget.

Vid presentationen nämndes inte med ett ord utfallet av vårens samråd där runt 95 procent var negativa. När svaren inte passar döljer man alltså dessa.

Man ville inte heller meddela att tullhuset måste rivas. Obehagliga fakta sorterades undan.

6. Man uppgav också att det tidigare förslaget till ett garage hade tagits bort. På de senaste ritningarna har man två källarplan, vilket kräver sprängning och schaktning ned till 12 meters djup, motsvarande ett fyravåningshus.

Sprängningarna innebär att 75.000 m³ schaktmassor måste bortforslas av 30 lastbilar *varje arbetsdag under minst ett år*. Sprängning och borrar kommer att äga rum under ett helt år med byggbuller utmed hela Strandvägen, Nybroplan, halva Skeppsholmen och till och med inkludera Kungl. Slottet. *”Störande arbeten kommer att utföras vardagar mellan klockan 7.00-19.00”*, sägs i underlaget för Kompletterande samråd (sid 7).

I torsdags förra veckan avslutades det Kompletterande samrådet ang. sprängning och schaktning. Hela 1.214 skrivelser hade inkommit. Det sannolika är att långt fler än 1.000 personer avstyrker projektet.

7. I det tidigare förslaget uppgavs området bakom Nationalmuseum vara *park*. Nu uppges parken vara *torg*. Någon motivering anges inte. Eftersom parkering inte får förekomma i en park, men däremot på

ett torg, förefaller motivet självklart. Grönskan skall ersättas av fordon.

Detta är en icke oväsentlig förändring eftersom sex busslaster per dag beräknas angöra Nobelbygget under högsäsong. Var skall dessa parkera?

10. Roger Mogert (S) är ordförande i Stadsbyggnadsnämnden och Joakim Larsson (M) vice ordförande. Det är anmärkningsvärt att dessa ledande personer i nämnden lånar sig och medverkar i en propagandafilm för exploatören Nobelhuset AB innan projektet ens har beslutats eller påbörjats.

Det bör påpekas att den statliga utredningen *Blasieholmens kulturhistoriska värde* (SOU 1997:117) förordar en annan plats för Nobelbygget än just Blasieholmen.

En viktig fråga är också hur HM-familjen och Knut och Alice Wallenbergs stiftelser kan bidra med sammanlagt 800 milj kr till ett husbygge när pengarna är skattebefriade och ämnade för forskning. Som mångårig VD för Skattebetalarna ställer jag den frågan?

Förstörelsen av varumärket Nobel måste upphöra och det kan enklast ske genom att de medverkande lyssnar på er medborgare och överger förstörelsen av Blasieholmen och istället flyttar projektet, exempelvis till den Nya Vetenskapsstaden Haga där över 10.000 forskare arbetar. Där skulle byggnaden kunna bli en magnet för forskning och vetenskap.

Eller varför inte använda de dryga 1.200 miljoner kronorna till just forskning i enlighet med Alfred Nobels testamente. Det skulle verkligen ligga i linje med Nobelstiftelsens uppdrag!

Låt oss alla träffas innan Stadens fullmäktige beslutar att riva Tullhuset och uppföra Nobelmonstret i mars/april.

Mina vänner. Säg efter mig... **Nobelbygget på Blasieholmen – för stort, för fult och på fel plats.**

Varmt tack för att ni kom hit, nu till representanterna för alla samverkande organisationer.

Christopher O`Regan talade som privatperson

Det finns ett nött gammalt talesätt som i sin enkelhet lyder att ”den som inte är röd i sin ungdom har inget hjärta, och att den som inte är blå på ålderns höst har ingen hjärna”.

Oavsett om det nu ligger någonting i detta eller inte så lär både den som är ung och den som är gammal i dag, den som är röd eller den som är blå snart göra den smärtsamma upptäckten att det politiska landskapet har förändrats, och att det inte längre finns något etablerat, trovärdigt hemvist för oss medborgare som har en genuin politisk övertygelse och stark politisk moral.

För koloriten har bleknat och våra en gång så röda och så blå politiker har nu ersatts av makthavare lika färglöst grå som den betong de nu gjuter över vår stad.

Vart tog socialdemokraternas eldfångda patos för den lilla medborgaren vägen? Deras varmblodiga motstånd mot de giriga storföretagen och marknadskrafternas omänskliga kapitalism. Och vart försvann moderaternas anrika, traditionsmättade värnande av gamla, tidlösa värden? För vår kulturhistoria, för vår historiska särart?

Men kanske är det så att våra färglösa politiker inte längre behöver varken hjärna eller hjärta, där de som menlösa kasperdockor sitter i händerna på andra krafter. Krafter som är osynliga för oss medborgare och som gömmer sig utom räckhåll för oss väljare.

En gång i tiden, för många år sedan umgicks jag med det dåvarande stadsbyggnadsborgarrådet i Stockholm. Vi hade funnit varandra i vårt gemensamma intresse för historia och i vår gemensamma kärlek till vår hemstad. Och en gång klättrade vi uppför Södermalms branter och blickade ut över staden; öppnade våra sinnen för dess skönhet, njöt av den vidunderliga vyn med sin fina blandning av land och vatten, av gammalt och nytt, av sött och salt. Tornspirornas stad med sin låga silhuett, endast punkterad här och var av kyrktornen som utropstecken från en annan tid... Och vi enades om att detta Stockholm kanske var världens vackraste stad.

Hur förvånande var det inte att sedan höra honom någon dag senare på ABC-nytt med patos och passion förklara hur mycket mer attraktivt Stockholm skulle bli om man bara vågade lämna den där inskränkta bakåtsträvande gamla ängslan för höga hus, och hur mycket staden hade att vinna på en ny spännande skyline av skyskrapor. Att vi skulle vara rädda om Stockholm men att vi inte fick vara rädda för Stockholm.

När jag vid ett senare tillfälle lite försiktigt undrade över dessa till synes oförenliga ståndpunkter gav han mig ett lika kort som skrämmande svar: ”Du tror väl ändå inte att det är vi politiker bestämmer.”

Kanske är det just det där som är själva kärnan i vår kamp. Ett försvar av någonting långt större och långt viktigare än själva Slussen.

I Svenska Akademiens Ordbok står att läsa att demokrati ”är en styrelseform, i vilken makten vilar hos folket, det vill säga, där alla myndiga medborgare deltar i eller har inflytande på ledningen. Folksuveränitet. Folkvälde. Mångvälde. Motsatsen till envälde.”

Vi har i Stockholm under de senaste femtio åren gång på gång fått bevittna hur demokratin har satts ur spel av dem som vi har tillsatt för att vara de främsta värnarna av just demokratin. Där

mångväldet har ersatts av ett – om inte envälde, så i alla fall av ett fåvälde, där några få framför våra ögon gång på gång har våldfört sig på sådant som har varit viktigt för oss, legat oss varmt om hjärtat. Något vackert vi har fått i arv av dem som levde här före oss, och som vi gärna hade lämnat vidare som en kär gåva till våra efterkommande. Världens kanske vackraste huvudstad...

Betongens och höghusens och klossarnas förespråkare omtalar ofta oss Stockholmsälskare som utvecklingsfientliga och bakåtsträvande nostalgiker som motsätter oss all form av förändring och utveckling och som vill förvandla Stockholm till ett stagnerat museum över det förgångna. Det är inte sant. Inte på något vis.

Men om man envisas med att kalla stålstaketet och Waterfront building för utveckling, och om man kallar det nya Slussen med den mångfiliga trafikleden utmed Skeppsbron för utveckling; om man kallar det monstrum till Nobelmuseum som man vill förära Blasieholmen med för utveckling, och om man med utveckling menar arkitektur som är medvetet skapad för att harmoniera så lite som möjligt med den gamla omgivningen, som är fullständigt rensad på begrepp som ödmjukhet, lyhördhet, samspel, och om man med utveckling avser att förtäta och förhöja staden med vulgära klossar av betong och stål och glas och ge Stockholm en ny ”spännande” skyline, i tron att det skulle sätta Stockholm på kartan, väcka internationellt intresse och nyfikenhet, generera ökad turism, när det kanske tvärtom är Stockholm med sin nuvarande silhuett som lockar och tjusar och gläder såväl oss stockholmare som våra turister – tornspirornas stad. Om det är att kalla utveckling, ja, då är vi väl utvecklingsfientliga...

Kanske är det också hög tid att titta närmare på vad det är man egentligen sysslar med på Arkitekt högskolan. Och för alla skattemedel vi öser över dem också begära kvalitet och inte bara kvantitet. Och få ett stopp på alla medelmåttor som fritt får rumstera om i vårt gemensamma vardagsrum.

Och kanske är det dags att resa hinder för alla utländska arkitektbyråer som drar från land till land, från kontinent till kontinent och som lämnar efter sig likriktade lådor utan minsta lyhördhet eller respekt för den eller den stadens speciella särart. Den särart som ju skiljer London från Paris, Paris från Berlin – och Stockholm från New York...

Och är vi inte bra less på missbruket av ord som ”spännande” för att beskriva de där lådorna? Och är vi inte mätta på löjligen och missvisande slogans som slipade pr-konsulter lägger i munnen på våra politiker: ”Vi bygger ett Stockholm i världsklass!”

Jag tror att de flesta av oss som lever här och de flesta av dem som besöker vår stad är rörande överens om att Stockholm är en stad i världsklass. En världsklass som man nu systematiskt och metodiskt fördärvar i stället för att vårda åt våra barn och barnbarn.

Tänk om vi skulle kunna vinna – inte bara kampen om Blasieholmen, utan också om alla otaliga andra platser som står under hot i vår stad och i vårt land. Tänk om vi skulle vinna den här kampen... Då ska en tacksam eftervärld en gång säga om oss, att ”aldrig har så många haft så få att tacka för så mycket”.